

Bruxelles, 18. ožujka 2019.
(OR. en)

7177/19

**Međuinstitucijski predmet:
2017/0226(COD)**

**CODEC 618
DROIPEN 34
CYBER 73
JAI 247
TELECOM 109
MI 232
IA 90
PE 74**

INFORMATIVNA NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o borbi protiv prijevara i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/413/PUP – ishod prvog čitanja u Europskom parlamentu (Strasbourg, od 11. do 14. ožujka 2019.)

I. UVOD

U skladu s odredbama članka 294. UFEU-a i Zajedničkom izjavom o praktičnim načinima provedbe postupka suodlučivanja¹ uspostavljen je niz neformalnih kontakata između Vijeća, Europskog parlamenta i Komisije s ciljem postizanja dogovora o tom predmetu u prvom čitanju, čime bi se izbjegla potreba za drugim čitanjem i postupkom mirenja.

¹ SL C 145, 30.6.2007., str. 5.

U tom je kontekstu izvjestiteljica Sylvia-Yvonne Kaufmann (S&D, DE) u ime Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove predstavila kompromisni amandman (amandman 79) na Prijedlog direktive. O tom amandmanu postignut je dogovor tijekom navedenih neformalnih kontakata. Nisu podneseni drugi amandmani.

II. GLASOVANJE

Tijekom glasovanja na plenarnoj sjednici 13. ožujka 2019. usvojen je kompromisni amandman (amandman 79) na Prijedlog direktive. Tako izmijenjen Prijedlog Komisije predstavlja stajalište Parlamenta u prvom čitanju koje se nalazi u zakonodavnoj rezoluciji Parlamenta iz Priloga ovom dokumentu².

Stajalište Parlamenta odražava ono što je prethodno dogovoreno među institucijama. Vijeće bi stoga trebalo moći odobriti stajalište Parlamenta.

Akt bi se tada donio u formulaciji koja odgovara stajalištu Parlamenta.

² Verzija stajališta Parlamenta u zakonodavnoj rezoluciji označena je kako bi se obilježile promjene nastale na temelju amandmanâ na Prijedlog Komisije. Dodaci tekstu Komisije istaknuti su *podebljanim slovima i kurzivom*. Simbolom „■” označen je izbrisani tekst.

Borba protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja *I**

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 13. ožujka 2019. o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća borbi protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/413/PUP (COM(2017)0489 – C8-0311/2017 – 2017/0226(COD))

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2017)0489),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 83. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela Prijedlog Parlamentu (C8-0311/2017),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir primjedbe na nacrt zakonodavnog akta koje su podnijeli češki Zastupnički dom, češki Senat i Španjolski parlament,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora od 18. siječnja 2018.³,
 - uzimajući u obzir privremeni sporazum koji je odobrio nadležni odbor u skladu s člankom 69.f stavkom 4. Poslovnika te činjenicu da se predstavnik Vijeća pismom od 19. prosinca 2018. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir članak 59. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (A8-0276/2018),
1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju;
 2. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
 3. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

³ SL C 197, 8.6.2018., str. 24.

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 13. ožujka 2019. radi donošenja Direktive (EU) 2019/... Europskog parlamenta i Vijeća o borbi protiv prijevara i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/413/PUP

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 83. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora⁴,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom⁵,

⁴ SL C 197, 8.6.2018., str. 24.

⁵ Stajalište Europskog parlamenta od 13. ožujka 2019.

budući da:

- (1) Prijevarare i krivotvorenje u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja prijetnja su sigurnosti jer su te aktivnosti izvor prihoda organiziranog kriminala i njima se omogućuju druge kriminalne aktivnosti poput terorizma, trgovanja drogom i trgovanja ljudima.
- (2) Prijevarare i krivotvorenje u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja ujedno predstavljaju prepreke za jedinstveno digitalno tržište jer narušavaju povjerenje potrošača i uzrokuju izravne gospodarske gubitke.
- (3) Potrebno je ažurirati Okvirnu odluku Vijeća 2001/413/PUP⁶ i dopuniti je *tako da se njome obuhvate* daljnje odredbe o kaznenim djelima, *osobito u pogledu računalnih prijevara te o kaznama, prevenciji, pomoći žrtvama* i prekograničnoj suradnji.
- (4) Veliki nedostaci i razlike u zakonodavstvima država članica u područjima prijevara i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja mogu *omesti sprečavanje, otkrivanje i sankcioniranje* tih tipova kaznenih djela i drugih povezanih teških kaznenih djela i djela organiziranog kriminala, odnosno onih kaznenih djela koje takve prijevarare i krivotvorenje omogućuju, te ■ kompliciraju policijsku i pravosudnu suradnju te je stoga čine manje učinkovitom, *negativno utječući na sigurnost*.

⁶ Okvirna odluka Vijeća 2001/413/PUP od 28. svibnja 2001. o borbi protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja (SL L 149, 2.6.2001., str. 1).

- (5) Prijevare i krivotvorenje u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja imaju bitnu prekograničnu dimenziju, posebno jer se ta kaznena djela sve češće čine digitalno, što upućuje na potrebu za daljnjim aktivnostima kako bi se uskladilo kazneno zakonodavstvo u području prijevara i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja.
- (6) U novije vrijeme digitalno gospodarstvo eksponencijalno raste, a povećava se i broj inovacija u mnogim područjima, uključujući tehnologije plaćanja. Nove tehnologije plaćanja uključuju nove instrumente plaćanja, čime nastaju nove prilike za potrošače i poduzeća, ali se povećavaju i prilike za prijevaru. S obzirom na ta kretanja u području tehnologije, pravni okvir mora ostati relevantan i ažuran ***na temelju tehnološki neutralnog pristupa***.
- (7) ***Prijevarama se financiraju kriminalne skupine, a usto se i ograničava razvoj jedinstvenog digitalnog tržišta i građane odvraća od kupnje na internetu.***

- (8) U području prijevara i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja zajedničke definicije važne su kako bi se u državama članicama osigurao dosljedan pristup primjeni ove Direktive *i olakšala razmjena informacija te suradnja među nadležnim tijelima*. Definicijama bi trebalo obuhvatiti nove vrste *bezgotovinskih* instrumenata plaćanja, *kojima se omogućuju transferi* elektroničkog novca i virtualnih valuta. *U definiciji bezgotovinskih instrumenata plaćanja trebalo bi uzeti u obzir to da se bezgotovinski instrument plaćanja može sastojati od različitih elemenata koji funkcioniraju kao cjelina, primjerice aplikacija za mobilno plaćanje i autorizacija povezana s njome (npr. zaporka). Kada se u ovoj Direktivi upotrebljava koncept bezgotovinskog instrumenta plaćanja, trebalo bi se podrazumijevati da se instrumentom vlasniku ili korisniku instrumenta daje mogućnost da doista ostvari transfer novca ili novčane vrijednosti ili da aktivira nalog za plaćanje. Primjerice, nezakonito stjecanje mobilne aplikacije za plaćanje bez potrebne autorizacije ne bi se smatralo nezakonitim stjecanjem bezgotovinskog instrumenta plaćanja jer se njime korisniku zapravo ne omogućuje transfer novca ili novčane vrijednosti.*
- (9) *Ova Direktiva trebala bi se primjenjivati na bezgotovinske instrumente plaćanja samo u mjeri u kojoj se to odnosi na njihovu funkciju plaćanja.*

- (10) *Ovom bi se Direktivom trebale obuhvatiti virtualne valute samo ako se mogu uobičajeno upotrebljavati za izvršavanje plaćanja. Države članice trebalo bi poticati da u svojem nacionalnom pravu osiguraju da buduće valute virtualne prirode koje izdaju njihove središnje banke ili druga javna tijela uživaju jednaku razinu zaštite od kaznenih djela prijevare kao i bezgotovinska sredstva plaćanja općenito. Ovom bi Direktivom trebalo obuhvatiti digitalne novčanike kojima se omogućuje transfer virtualnih valuta u istoj mjeri kao bezgotovinske instrumente plaćanja. Definicija pojma „digitalno sredstvo razmjene” trebala bi uzeti u obzir to da digitalni novčanici za prijenos virtualnih valuta mogu imati, iako ne nužno, obilježja instrumenta plaćanja te da se time ne bi trebala proširiti definicija instrumenta plaćanja.*
- (11) *Slanje lažnih računa radi stjecanja vjerodajnica za plaćanje trebalo bi se smatrati pokušajem nezakonitog prisvajanja u okviru ove Direktive.*
- (12) Koristeći se kaznenim pravom da bi se zaštitili, u prvom redu, instrumenti plaćanja koji upotrebljavaju posebne oblike zaštite od imitacije ili zloupotrebe želi se gospodarske subjekte potaknuti da za instrumente plaćanja koje izdaju osiguraju takve posebne oblike zaštite.

- (13) Učinkovite i djelotvorne kaznenopravne mjere ključne su za zaštitu bezgotovinskih sredstava plaćanja od prijevare i krivotvorenja. Osobito je potreban zajednički kaznenopravni pristup konstitutivnim elementima kriminalnog postupanja kojim se doprinosi upotrebi bezgotovinskih sredstava plaćanja s ciljem prijevarne ili kojima se priprema ta upotreba s ciljem prijevarne. Radnje poput prikupljanja i posjedovanja instrumenata plaćanja s namjerom počinjenja prijevarne, primjerice putem tzv. *phishinga* ■, *skimminga ili usmjeravanja ili preusmjeravanja korisnika platnih usluga na internetske stranice koje oponašaju stvarne stranice za platne usluge* te distribuciju takvih podataka, primjerice prodajom podataka s kreditne kartice na internetu, trebalo bi stoga smatrati zasebnim kaznenim djelom za čije počinjenje nije *potrebna* stvarna upotreba bezgotovinskih sredstava plaćanja s ciljem prijevarne. Takvo kriminalno postupanje trebalo bi stoga obuhvaćati i okolnosti kada posjedovanje, nabava ili distribucija ne vode nužno do upotrebe takvih instrumenata plaćanja s ciljem prijevarne ■. *Međutim, u slučajevima u kojima se ovom Direktivom kriminalizira posjedovanje ili držanje, ne bi se smjelo kriminalizirati puki propust.* Ovom Direktivom ne bi trebalo sankcionirati zakonitu upotrebu instrumenta plaćanja, uključujući pružanje inovativnih usluga plaćanja i u vezi s njim, poput usluga koje obično razvijaju finansijsko-tehnološka poduzeća.

- (14) *U odnosu na kaznena djela na koja se odnosi ova Direktiva, koncept namjere primjenjuje se na sve konstitutivne elemente tih kaznenih djela u skladu s nacionalnim pravom. Moguće je da se namjerna priroda djelovanja, kao i svako znanje ili svrha koji su potrebni kao element kaznenog djela, može se iščitati na temelju objektivnih, činjeničnih okolnosti. Kaznena djela kod kojih se namjera ne zahtijeva ne bi trebala biti obuhvaćena ovom Direktivom.*
- (15) *Ova Direktiva odnosi se na klasične oblike postupanja poput prijevare, krivotvorenja, krađe i nezakonitog prisvajanja, koji su u nacionalnom pravu utvrđeni još prije doba digitalizacije. Stoga je za prošireno područje primjene ove Direktive u pogledu instrumenata plaćanja koji nisu u fizičkom obliku potrebna definicija istovrijednih oblika postupanja u digitalnoj sferi, nadopunjujući i jačajući Direktivu 2013/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁷. Nezakonito stjecanje bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji nije u fizičkom obliku trebalo bi biti kazneno djelo, barem kada uključuje počinjenje jednog od kaznenih djela iz članaka od 3. do 6. Direktive 2013/40/EU ili zloupotrebu bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji nije u fizičkom obliku. „Zloupotreba” bi se trebala tumačiti kao radnja osobe kojoj je povjeren bezgotovinski instrument plaćanja koji nije u fizičkom obliku da svjesno bespravno upotrijebi taj instrument za vlastitu korist ili korist druge osobe. Nabava radi upotrebe s ciljem prijevare takvog nezakonito stečenog instrumenta trebala bi biti kažnjiva, a da pritom ne bude nužno ustanoviti sve činjenične elemente nezakonitog stjecanja, te bez zahtjeva za prethodnom ili istodobnom osudom za predikatno kazneno djelo koje je dovelo do nezakonitog stjecanja.*

⁷ *Direktiva 2013/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 12. kolovoza 2013. o napadima na informacijske sustave i o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2005/222/PUP (SL L 218, 14.8.2013., str. 8.).*

- (16) *Ova se Direktiva također odnosi na alate koji se mogu iskoristiti za počinjenje kaznenih djela navedenih u njoj. Imajući u vidu potrebu da se izbjegne kriminalizacija u slučajevima kada se takvi alati proizvode i stavljaju na tržište u legitimne svrhe te, premda bi se mogli koristiti za počinjenje kaznenih djela, sami po sebi stoga nisu prijetnja, kriminalizacija bi se trebala ograničiti na one alate koji su prvenstveno osmišljeni ili posebno prilagođeni kako bi se počinila kaznena djela iz ove Direktive.*
- (17) Sankcije i kazne za prijevaru i krivotvorenje u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja trebale bi biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće na razini Unije. **Ovom Direktivom ne dovodi se u pitanje individualizacija i primjena kazni te izvršavanje kaznenih sankcija u skladu s okolnostima predmeta te općim pravilima nacionalnog kaznenog prava.**
- (18) *Budući da se ovom Direktivom predviđaju minimalna pravila, države članice mogu donijeti ili zadržati stroža kaznenopravna pravila u pogledu prijevare i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja, među kojima širu definiciju kaznenih djela.*

- (19) Primjereno je predvidjeti strože kazne kada se kazneno djelo počinilo ***u okviru*** zločinačke organizacije, kako je definirano u Okvirnoj odluci Vijeća 2008/841/PUP⁸. ***Države članice ne bi trebalo obvezivati da predvide posebne otežavajuće okolnosti kada nacionalno pravo utvrđuje zasebna kaznena djela te to može dovesti do strožih sankcija. Kada ista osoba počinu kazneno djelo iz ove Direktive u vezi s drugim kaznenim djelom iz ove Direktive, a jedno od tih kaznenih djela de facto predstavlja nužan element tog drugog kaznenog djela, država članica može, u skladu s općim načelima nacionalnog prava, predvidjeti da se takvo postupanje smatra otežavajućom okolnošću u odnosu na glavno kazneno djelo.***
- (20) Pravilima o sudskoj nadležnosti trebalo bi osigurati djelotvoran kazneni progon kaznenih djela iz ove Direktive. Općenito je kaznenopravni sustav zemlje u kojoj su počinjena kaznena djela najprimjereniji za njihov kazneni progon. Svaka država članica trebala bi stoga uspostaviti svoju nadležnost nad kaznenim djelima počinjenima na svojem državnom području i nad kaznenim djelima koja su počinili njezini državljani. ***Države članice mogu također uspostaviti svoju nadležnost nad kaznenim djelima kojima se uzrokuje šteta na njihovu državnom području. Snažno ih se potiče da to i učine.***

⁸ Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008., str. 42.).

- (21) *Podsjećajući na obveze iz Okvirne odluke Vijeća 2009/948/PUP⁹ i Odluke Vijeća 2002/187/PUP¹⁰, nadležna tijela se u slučajevima sukoba nadležnosti potiče da iskoriste mogućnost provođenja izravnih savjetovanja uz pomoć Agencije Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust).*
- (22) S obzirom na to da su za djelotvornu istragu prijevара i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja potrebni posebni alati te s obzirom na njihovu važnost za djelotvornu međunarodnu suradnju nacionalnih tijela, istražni alati koji se obično koriste u predmetima koji obuhvaćaju organizirani kriminal ili druge teške oblike kriminala trebali bi biti dostupni nadležnim tijelima u svim državama članicama **■ ako i u mjeri u kojoj je** korištenje *tim* alatima *prikladno i* razmjerno prirodi i težini kaznenih djela, *kako su utvrđena u nacionalnom pravu*. Uz navedeno, tijela kaznenog progona i druga nadležna tijela trebala bi imati pravodobni pristup relevantnim informacijama kako bi istražila i kazneno gonila kaznena djela iz ove Direktive. *Države članice potiče se na dodjelu odgovarajućih ljudskih i financijskih resursa nadležnim tijelima radi pravilne istrage i kaznenog progona kaznenih djela iz ove Direktive .*

⁹ *Okvirna odluka Vijeća 2009/948/PUP od 30. studenoga 2009. o sprečavanju i rješavanju sporova o izvršavanju nadležnosti u kaznenim postupcima (OJ L 328, 15.12.2009., str. 42.)*

¹⁰ *Odluka Vijeća 2002/187/PUP od 28. veljače 2002. kojom se osniva Eurojust s ciljem jačanja borbe protiv teških kaznenih djela (SL L 63, 6.3.2002., str. 1.).*

- (23) *Nacionalna tijela nadležna za istrage ili kazneni progon kaznenih djela iz ove Direktive trebalo bi ovlastiti za suradnju s drugim nacionalnim tijelima unutar iste države članice i s njihovim ekvivalentima u drugim državama članicama.*
- (24) U mnogim su slučajevima kriminalne aktivnosti stoje u pozadini incidenata o kojima bi trebalo obavijestiti relevantna nacionalna nadležna tijela u skladu s Direktivom (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹. Može se sumnjati na kriminalnu prirodu takvih incidenata čak i ako u tom trenutku nema dovoljno dokaza da je riječ o kaznenom djelu. U tom kontekstu trebalo bi poticati relevantne operatere osnovnih usluga i pružatelje digitalnih usluga da izvješća propisana Direktivom (EU) 2016/1148 dostavljaju tijelima kaznenog progona radi učinkovitog i sveobuhvatnog odgovora te lakšeg utvrđivanja počinitelja i dokazivanja odgovornosti. Promicanje sigurnog, zaštićenog i otpornijeg okruženja posebice zahtijeva sustavno prijavljivanje tijelima kaznenog progona incidenata za koje se sumnja da su teška kaznena djela. Štoviše, kada je to relevantno, u istrage bi trebalo uključiti timove za odgovor na računalne sigurnosne incidente imenovane na temelju Direktive (EU) 2016/1148 s ciljem osiguravanja informacija, ako se to smatra primjerenim na nacionalnoj razini, i stručnih znanja o informacijskim sustavima.

¹¹ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (SL L 194, 19.7.2016., str. 1).

- (25) Značajni sigurnosni incidenti, kako su navedeni u Direktivi (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća¹², mogu biti kriminalnog podrijetla. Kada je to relevantno, trebalo bi poticati pružatelje platnih usluga da tijelima kaznenog progona dostavljaju izvješća koja su dužni podnositi nadležnom tijelu u matičnoj državi članici prema Direktivi (EU) 2015/2366.
- (26) Na razini Unije postoji niz instrumenata i mehanizama kojima se omogućuje razmjena informacija među nacionalnim tijelima kaznenog progona za potrebe istrage i kaznenog progona kaznenih djela. Kako bi se pospješila i ubrzala suradnja među nacionalnim tijelima kaznenog progona te kako bi se osiguralo maksimalno iskorištavanje tih instrumenata i mehanizama, ovom bi se Direktivom trebala ojačati važnost operativnih kontaktnih točaka koje su uvedene Okvirnom odlukom 2001/413/PUP. Države članice trebale bi moći odlučiti da iskoriste postojeće mreže operativnih kontaktnih točaka, kao što je ona uspostavljena Direktivom 2013/40/EU¹³. Kontaktne bi točke trebale osigurati djelotvornu potporu, primjerice olakšavanjem razmjene relevantnih informacija i pružanjem tehničkih savjeta ili pravnih informacija. Kako bi se osigurao nesmetan rad mreže, svakoj kontaktnoj točki trebalo bi omogućiti brzu komunikaciju s kontaktnom točkom u drugoj državi članici. S obzirom na snažnu prekograničnu dimenziju područja kriminala obuhvaćenog ovom Direktivom te, posebno, nestalnu prirodu elektroničkih dokaza, države članice trebale bi imati mogućnost brzog odgovora na hitne zahtjeve iz mreže i osigurati povratne informacije u roku od osam sati. ***U vrlo hitnim i ozbiljnim slučajevima države članice trebale bi obavijestiti Agenciju Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol).***

¹² Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337, 23.12.2015., str. 35).

- (27) Prijavljivanje kaznenih djela javnim tijelima bez neopravdane odgode vrlo je važno u borbi protiv prijevara i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja jer je to često početna točka kaznene istrage. Potrebno je poduzeti mjere kako bi se potaknulo fizičke i pravne osobe, a posebno financijske institucije, da prijavljuju kaznena djela tijelima kaznenog progona i pravosudnim tijelima. Te mjere mogu se temeljiti na različitim vrstama aktivnosti, uključujući zakonodavne akte koji uključuju obvezno prijavljivanje sumnje na prijevaru, ili nezakonodavne aktivnosti, kao što je osnivanje ili podupiranje organizacija ili mehanizama kojima se potiče razmjena informacija ili podizanje svijesti. Svaka mjera koja obuhvaća obradu osobnih podataka fizičkih osoba trebala bi se provoditi u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća¹³. Konkretno, bilo kakav prijenos informacija za potrebe sprečavanja i suzbijanja kaznenih djela povezanih s prijevarom i krivotvorenjem u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja trebao bi se odvijati u skladu sa zahtjevima utvrđenima tom uredbom, posebno s obzirom na zakonitost obrade podataka.

¹³ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1).

- (28) *Kako bi se olakšalo promptno i izravno prijavljivanje kaznenog djela, Komisija bi trebala pažljivo procijeniti uvođenje učinkovitih sustava za internetsko prijavljivanje prijevara u državama članicama te standardiziranih predložaka za prijavljivanje na razini Unije. Takvim bi se sustavima trebalo olakšati prijavljivanje prijevara u vezi s bezgotovinskim plaćanjima koje se često događaju na internetu i time ojačati potporu žrtvama, identifikaciju i analizu prijetnji kiberkriminala te rad i prekograničnu suradnju nacionalnih nadležnih tijela.*
- (29) *Kaznena djela iz ove Direktive često su prekogranične prirode. Stoga suzbijanje tih kaznenih djela ovisi o bliskoj suradnji među državama članicama. Države članice potiče se da u prikladnoj mjeri osiguraju učinkovitu primjenu instrumenata uzajamnog priznavanja i pravne pomoći u vezi s kaznenim djelima obuhvaćenima ovom Direktivom.*

- (30) *Istraga i progon svih oblika prijevare i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja, među ostalim i onim koji uključuju malu količinu novca, posebno su važni za učinkovitu borbu protiv te pojave. Obveze prijavljivanja, razmjena informacija i statistička izvješća učinkoviti su načini otkrivanja prijevara, a posebno sličnih aktivnosti koje uključuju male količine novca ako se gledaju odvojeno.*
- (31) Prijevare i krivotvorenje u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja mogu uzrokovati teške gospodarske i negospodarske posljedice za žrtve. Ako takva prijevara obuhvaća *npr.* krađu identiteta, posljedice su često teške zbog *štete* po ugled *i poslovanje, narušavanja kreditnog rejtinga pojedinca i* teških emocionalnih boli. Države članice trebale bi donijeti mjere za pomoć, potporu i zaštitu u svrhu otklanjanja tih posljedica.

- (32) *Često može proći mnogo vremena prije nego što žrtve saznaju da su pretrpjele gubitke zbog kaznenih djela prijevare i krivotvorenja. Tijekom tog razdoblja može doći do cijelog niza međusobno povezanih kaznenih djela, zbog čega su posljedice za žrtve još i veće.*
- (33) Fizičke osobe koje su žrtve prijevare u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja imaju prava u skladu s Direktivom 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹⁴. Države članice trebale bi donijeti mjere za pomoć i potporu takvim žrtvama koje se temelje na mjerama propisanim tom direktivom, no izravnije odgovaraju na posebne potrebe žrtava prijevare u vezi s krađom identiteta. Takve mjere trebale bi obuhvaćati, u prvom redu, *sastavljanje popisa posebnih institucija zaduženih za različite aspekte kaznenih djela krađe identiteta i potpore žrtvama*, specijalističku psihološku potporu i savjete o financijskim, praktičnim i pravnim pitanjima, kao i pomoć u pogledu primanja dostupne kompenzacije. *Države članice također bi trebalo ohrabriti da uspostave jedinstveni nacionalni instrument za informiranje na internetu na temelju kojega bi žrtve lakše pristupale pomoći i potpori.* Pravnim osobama također je potrebno ponuditi specifične informacije i savjete o zaštiti od negativnih posljedica takvih kaznenih djela.

¹⁴ Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14.11.2012., str. 57).

- (34) U Direktivi je potrebno utvrditi pravo pravnih osoba na pristup informacijama ***u skladu s nacionalnim pravom*** o postupcima za podnošenje pritužbi. Ono je posebno nužno za mala i srednja poduzeća te bi trebalo doprinijeti stvaranju naklonjenijeg okruženja za njihovo poslovanje. Fizičke osobe već uživaju to pravo u skladu s Direktivom 2012/29/EU.
- (35) Države članice trebale bi ***uz potporu Komisije*** uspostaviti ili ojačati politike za sprečavanje prijevара i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja i mjere za smanjenje rizika od počinjenja takvih kaznenih djela, uz pomoć kampanja za informiranje i podizanje razine svijesti. U tom bi kontekstu države članice trebale razvijati i ažurirati trajni internetski alat u lako razumljivom formatu za informiranje, s praktičnim primjerima prijevаrних ponašanja. Taj bi alat mogao biti povezan s jedinstvenim alatom za informiranje žrtava na internetu ili sačinjavati njegov dio. Države članice također bi mogle uspostaviti obrazovne i istraživačke programe. ***Posebna pozornost trebala bi se posvetiti potrebama i interesima ranjivih osoba. Države članice potiču se da za te kampanje osiguravaju dostatna financijska sredstva.***

- I**
- (36) *Potrebno je prikupljati statističke podatke o prijeviri i krivotvorenju u vezi s bezgotovinskim instrumentima plaćanja. Države bi članice u skladu s time trebale biti obvezane osigurati uspostavu prikladnog sustava za bilježenje, izradu i dostavljanje postojećih statističkih podataka o kaznenim djelima navedenima u ovoj Direktivi.*
- (37) Ovom se Direktivom nastoje izmijeniti i proširiti odredbe Okvirne odluke 2001/413/PUP. Budući da treba donijeti mnogo opsežnih izmjena, Okvirnu odluku 2001/413/PUP radi jasnoće trebalo bi u cijelosti zamijeniti u odnosu na države članice koje se obvezuju ovom Direktivom.
- I**

- (38) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji (UEU) i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije (UFEU), i ne dovodeći u pitanje članak 4. navedenog protokola, te države članice ne sudjeluju u donošenju ove Direktive te ona za njih nije obvezujuća niti se na njih primjenjuje.

I

- (39) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, priloženog UEU-u i UFEU-u, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.

- (40) S obzirom na to da ciljeve ove Direktive, to jest podvrgavanje prijevare i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja u svim državama članicama učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenim sankcijama te poboljšanje i poticanje prekogranične suradnje među nadležnim tijelima te između fizičkih i pravnih osoba i nadležnih tijela, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog svojeg opsega ili učinaka oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (41) Ovom Direktivom poštuju se temeljna prava i slijede načela priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, uključujući pravo na slobodu i sigurnost, poštovanje privatnog i obiteljskog života, zaštitu osobnih podataka, slobodu poduzetništva, pravo na vlasništvo, pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, pretpostavku nedužnosti i pravo na obranu, načela zakonitosti i razmjernosti kaznenih djela i kazni, kao i pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen za isto kazneno djelo. Ovom se Direktivom nastoji osigurati potpuno poštovanje tih prava i načela i trebalo bi je u skladu time provesti,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

GLAVA I.: PREDMET I DEFINICIJE

Članak 1.

Predmet

Ovom Direktivom utvrđuju se minimalna pravila o definiranju kaznenih djela i sankcija u području prijevara i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja. *Njome se olakšava sprečavanje takvih kaznenih djela te pružanje pomoći i potpore žrtvama.*

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „*bezgotovinski* instrument plaćanja” znači zaštićeni uređaj, predmet ili zapis *ili njihova kombinacija*, osim zakonskih sredstava plaćanja, *koji jest ili nije u fizičkom obliku*, a nositelju ili korisniku omogućuje, samostalno ili *u vezi* s postupkom, odnosno nizom postupaka, prijenos novca ili novčane vrijednosti , među ostalim s pomoću digitalnih sredstava razmjene;

- (b) „zaštićeni uređaj, predmet ili zapis” znači uređaj, predmet ili zapis zaštićen od kopiranja ili upotrebe s ciljem prijevare, primjerice kroz dizajn, kodiranje ili potpis;

■

- (c) „digitalno sredstvo razmjene” znači bilo kakav elektronički novac, kako je definiran u članku 2. točki 2. Direktive 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁵, i virtualne valute;

■

- (d) „virtualna valuta” znači digitalno predstavljanje vrijednosti koju *ne* izdaje ili za koju *ne jamči* središnja banka ni javno tijelo, *niti je* nužno povezana sa *zakonski uspostavljenom* valutom *te nema pravni status valute ili novca*, ali je fizičke ili pravne osobe prihvaćaju kao sredstvo *razmjene* i može se prenositi, pohranjivati *te* se njome može trgovati elektroničkim putem;
- (e) „*informacijski sustav*” znači *informacijski sustav kako je definiran u članku 2. točki (a) Direktive 2013/40/EU*;

¹⁵ Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ (SL L 267, 10.10.2009., str. 7).

- (f) „*računalni podaci*” znači *računalni podaci* kako su definirani u članku 2. točki (b) Direktive 2013/40/EU;
- (g) „*pravna osoba*” znači *subjekt koji ima pravnu osobnost prema primjenjivom pravu, osim država ili javnih tijela koja obnašaju državnu vlast te javnih međunarodnih organizacija.*

I

GLAVA II.: KAZNENA DJELA

Članak 3.

Upotreba *bezgotovinskih* instrumenata plaćanja s ciljem prijevare

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se sljedeće *postupanje*, kada je počinjeno namjerno, kažnjava kao kazneno djelo:

- (a) upotreba ukradenog ili na drugi način nezakonito prisvojenog *ili stečenog bezgotovinskog* instrumenta plaćanja s ciljem prijevare;
- (b) upotreba krivotvorenog ili falsificiranog *bezgotovinskog* instrumenta plaćanja s ciljem prijevare.

Članak 4.

Kaznena djela *povezana* s upotrebom *bezgotovinskih* instrumenata plaćanja *koji su u fizičkom obliku* s ciljem prijevare

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se sljedeće *postupanje*, kada je počinjeno namjerno, kažnjava kao kazneno djelo:

- (a) krađa ili drugo nezakonito prisvajanje *bezgotovinskog* instrumenta plaćanja *koji je u fizičkom obliku*;
- (b) krivotvorenje ili falsificiranje *bezgotovinskog* instrumenta plaćanja *koji je u fizičkom obliku* ■ s ciljem prijevare;
- (c) posjedovanje ■ ukradenog ili na drugi način nezakonito prisvojenog ili krivotvorenog ili falsificiranog *bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji je u fizičkom obliku radi upotrebe s ciljem prijevare*;
- (d) nabava za sebe ili druge, uključujući primanje, prisvajanje, kupnju, prijenos, uvoz, izvoz, prodaju, prijevoz ili distribuciju ukradenog, krivotvorenog ili falsificiranog *bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji je u fizičkom obliku radi upotrebe s ciljem prijevare*.

Članak 5.

Kaznena djela povezana s upotrebom bezgotovinskih instrumenata plaćanja koji nisu u fizičkom obliku s ciljem prijevare

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se sljedeće postupanje, kada je počinjeno namjerno, kažnjava kao kazneno djelo:

- (a) nezakonito stjecanje bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji nije u fizičkom obliku, barem kada je to stjecanje uključivalo počinjenje jednog od kaznenih djela iz članaka od 3. do 6. Direktive 2013/40/EU, ili zlouporabu bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji nije u fizičkom obliku;***
- (b) krivotvorenje ili falsificiranje bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji nije u fizičkom obliku s ciljem prijevare;***
- (c) držanje nezakonito stečenog, krivotvorenog ili falsificiranog bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji nije u fizičkom obliku radi upotrebe s ciljem prijevare, barem ako je u trenutku držanja instrumenta poznato njegovo nezakonito podrijetlo;***
- (d) nabava za sebe ili druge, uključujući prodajom, prijenosom i distribucijom ili stavljanje na raspolaganje nezakonito stečenog, krivotvorenog ili falsificiranog bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji nije u fizičkom obliku radi upotrebe s ciljem prijevare.***

Članak 6.

Prijevarena povezana s informacijskim sustavima

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se namjerna provedba ili uzrokovanje prijenosa novca, novčane vrijednosti ili virtualnih valuta ***i time uzrokovanje nezakonitog gubitka imovine za drugu osobu*** u svrhu stjecanja nezakonite koristi za počinitelja ili treću stranu, kažnjava kao kazneno djelo ako je počinjeno :

- (a) ***bespravnim*** sprečavanjem ili ometanjem funkcioniranja informacijskog sustava;
- (b) ***bespravnim*** uvođenjem, izmjenom, brisanjem, prijenosom ili prikrivanjem računalnih podataka.

Članak 7.

Alati koji se koriste za počinjenje kaznenih djela

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kao kazneno djelo kažnjava ***proizvodnja***, nabava za ***sebe ili druge, uključujući*** uvoz, izvoz, prodaju, prijevoz ***i*** distribuciju, ili ■ stavljanje na raspolaganje uređaja ili instrumenta, računalnih podataka ili bilo kojih drugih sredstava ***prvenstveno osmišljenih ili*** posebno ■ prilagođenih kako bi se počinilo bilo koje od kaznenih djela iz članka 4. točaka (a) ■ ***i (b), članka 5. točaka (a) i (b)*** ili članka 6., ***barem kada su počinjeni s namjerom da se ta sredstva iskoriste.***

Članak 8.

Poticanje, pomaganje i pokušaj

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se poticanje na kazneno djelo ili pomaganje u kaznenom djelu iz članka od 3. do 7. kažnjavaju kao kazneno djelo.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pokušaj počinjenja kaznenog djela iz članka 3., *članka 4. točaka (a), (b) i (d), članka 5. točaka (a) i (b) te članka 6. kažnjava kao kazneno djelo. U pogledu članka 5. točke (d), države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se barem pokušaj nabave nezakonito stečenog, krivotvorenog ili falsificiranog bezgotovinskog instrumenta plaćanja koji nije u fizičkom obliku za sebe ili druge s ciljem prijevare* kažnjava kao kazneno djelo.

Članak 9.

Kazne za fizičke osobe

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kaznena djela iz članka od 3. do 8. kažnjavaju učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenim sankcijama.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kaznena djela iz članka 3., članka 4. *točaka (a) i (b), članka 5. točaka (a) i (b) kažnjavaju maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje dvije godine.*

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kaznena djela iz *članka 4. točaka (c) i (d) te članka 5. točaka (c) i (d)* kažnjavaju maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje *jedne godine*.
4. *Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kazneno djelo iz članka 6.* kažnjava maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri godine.
5. *Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kazneno djelo iz članka 7. kažnjava maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje dvije godine.*
6. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kaznena djela iz članaka od 3. do 6. kažnjavaju maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet godina ako ■ su počinjena u okviru zločinačke organizacije, kako je utvrđeno u Okvirnoj odluci 2008/841/PUP, neovisno o kazni predviđenoj u toj Odluci.

■

Članak 10.

Odgovornost pravnih osoba

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pravne osobe mogu smatrati odgovornima za kaznena djela iz članaka od 3. do 8. koja je u njihovu korist počinila bilo koja osoba koja je djelovala samostalno ili kao dio tijela pravne osobe i koja ima vodeći položaj u okviru pravne osobe, na temelju:
 - (a) ovlasti za zastupanje pravne osobe;
 - (b) ovlasti za donošenje odluka u ime pravne osobe;
 - (c) ovlasti za provedbu kontrole unutar pravne osobe.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pravne osobe mogu smatrati odgovornima ako je nedostatak nadzora ili kontrole od strane osobe iz stavka 1. omogućio osobi koja je podređena toj pravnoj osobi da počinila bilo koje od kaznenih djela iz članaka od 3. do 8. u korist te pravne osobe.

3. Odgovornost pravnih osoba na temelju stavaka 1. i 2. ne isključuje kaznene postupke protiv fizičkih osoba koje su počinitelji ili poticatelji kaznenih djela iz članaka od 3. do 8. ili pomagatelji u tim kaznenim djelima.

Članak 11.

Sankcije za pravne osobe

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da pravna osoba koja se smatra odgovornom na temelju članka 10. stavka 1. *ili* 2. podliježe učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama, koje uključuju kaznene novčane kazne ili novčane kazne koje nisu kaznene te mogu uključivati i druge sankcije, kao što su:

- (a) ukidanje prava na javne naknade ili pomoć;
- (b) *privremeno isključenje iz pristupa javnom financiranju, uključujući postupke javnog nadmetanja, bespovratna sredstva i koncesije;*
- (c) privremena ili trajna zabrana obavljanja poslovnih djelatnosti;
- (d) stavljanje pod sudski nadzor;
- (e) sudski nalog za likvidaciju;
- (f) privremeno ili trajno zatvaranje objekata koji su služili za počinjenje kaznenog djela.

GLAVA III.: NADLEŽNOST I ISTRAGE

Članak 12.

Nadležnost

1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi uspostavila svoju nadležnost za kaznena djela iz članaka od 3. do 8. ako je ispunjeno barem jedno od sljedećeg:
 - (a) kazneno djelo počinjeno je u cijelosti ili djelomično na njezinu državnom području;
 - (b) počinitelj je njezin državljanin.

■
2. Za potrebe stavka 1. točke (a), smatra se da je kazneno djelo počinjeno u cijelosti ili djelomično na državnom području države članice ako je počinitelj tijekom počinjenja kaznenog djela ■ bio fizički prisutan na tom državnom području te neovisno o tome je li kazneno djelo počinjeno s pomoću ■ informacijskog sustava ■ na tom državnom području.

3. Država članica obavješćuje Komisiju ako odluči utvrditi nadležnost za kazneno djelo iz članka od 3. do 8. počinjeno izvan njezina državnog područja, uključujući ako:
- (a) počinitelj ima uobičajeno boravište na njezinu državnom području;
 - (b) kazneno djelo počinjeno je u korist pravne osobe s poslovnim nastanom na njezinu državnom području;
 - (c) kazneno djelo počinjeno je protiv jednog od njezinih državljana ili osobe koja ima uobičajeno boravište na njezinu državnom području;

Članak 13.

Djelotvorne istrage *i suradnja*

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su ■ istražni alati, poput onih koji se koriste u ***borbi protiv*** organiziranog kriminala ili u drugim slučajevima teških kaznenih djela, ***djelotvorni, proporcionalni počinjenom kaznenom djelu i*** dostupni osobama, jedinicama ili službama koje su odgovorne za istragu ili kazneni progon kaznenih djela iz članka od 3. do 8.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale slanje informacija u vezi s kaznenim djelima navedenima u člancima od 3. do 8. bez neopravdane odgode tijelima koja ih istražuju ili kazneno gone, ako je nacionalnim pravom propisano da su fizičke i pravne osobe dužne slati informacije u vezi s takvim kaznenim djelima.

GLAVA IV.:

RAZMJENA INFORMACIJA I PRIJAVLJIVANJE KAZNENIH DJELA

Članak 14.

Razmjena informacija

1. Za potrebe razmjene informacija koje se odnose na kaznena djela iz članaka od 3. do 8., države članice osiguravaju dostupnost operativne nacionalne kontaktne točke 24 sata dnevno sedam dana u tjednu. Države članice ujedno osiguravaju uspostavu postupaka kako bi se, u slučaju hitnih zahtjeva za pomoć, ti zahtjevi hitno riješili i kako bi nadležno tijelo u roku od osam sati od primitka moglo barem naznačiti hoće li odgovoriti na zahtjev i oblik tog odgovora te procijenjeno vrijeme u kojem će on biti poslan. Države članice mogu odlučiti koristiti se postojećim mrežama operativnih kontaktnih točaka.
2. Države članice obavješćuju Komisiju, Europol i Eurojust o svojim imenovanim kontaktnim točkama iz stavka 1. ***Prema potrebi te informacije ažuriraju.*** Komisija navedene informacije prosljeđuje ostalim državama članicama.

Članak 15.

Prijavljivanje kaznenih djela

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere radi osiguravanja dostupnosti prikladnih kanala za prijavljivanje kako bi se olakšalo prijavljivanje kaznenih djela iz članka od 3. do 8. tijelima kaznenog progona i drugim nadležnim nacionalnim tijelima bez neopravdane odgode.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi potaknule financijske institucije i druge pravne osobe koje posluju na njihovu državnom području da sumnju na prijevaru bez neopravdane odgode prijave tijelima kaznenog progona i drugim nadležnim tijelima, u svrhu otkrivanja, sprečavanja, istrage ili kaznenog progona kaznenih djela iz članka od 3. do 8.

Članak 16.

Pomoć i potpora žrtvama

1. Države članice osiguravaju da se pravnim i fizičkim osobama koje su pretrpjele štetu zbog kaznenih djela iz članka od 3. do 8., počinjenih zloupotrebom osobnih podataka, pruže:
 - (a) konkretne informacije i savjeti o tome kako se zaštititi od negativnih posljedica kaznenih djela, primjerice štete nanесene ugledu; *i*
 - (b) *popis posebnih institucija zaduženih za različite aspekte kaznenih djela krađe identiteta i za potporu žrtvama.*

2. *Države članice potiču se na uspostavu jedinstvenih nacionalnih alata za informiranje na internetu kako bi se olakšao pristup pomoći i potpori za fizičke i pravne osobe koje su pretrpjele štetu proizašlu iz kaznenih djela iz članaka od 3. do 8., počinjenih zlouporabom osobnih podataka.*
3. Države članice osiguravaju da se pravnim osobama koje su žrtve kaznenih djela iz članaka od 3. do 8. ove Direktive nakon prvog kontakta s nadležnim tijelom bez neopravdane odgode ponude sljedeće informacije o:
- (a) postupku podnošenja pritužbi u vezi s kaznenim djelom i ulozi žrtve u takvim postupcima;

- (b) *pravu na primanje informacija o predmetu u skladu s nacionalnim pravom;*
- (c) dostupnim postupcima za podnošenje pritužbi ako nadležno tijelo ne poštuje prava žrtve tijekom kaznenog postupka;
- (d) podacima za kontakt za potrebe komunikacije o predmetu.

Članak 17.

Sprečavanje

Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere, među ostalim putem interneta, kao što su kampanje s ciljem informiranja i podizanja svijesti te istraživački i obrazovni programi kojima se nastoji smanjiti ukupni broj prijevара, podignuti svijest i smanjiti rizik od toga da se postane žrtvom prijevара. Kada je to primjereno države članice djeluju u suradnji s dionicima.

Članak 18.

Praćenje i statistički podaci

1. Najkasnije do ... [3 mjeseca nakon stupanja na snagu ove Direktive] Komisija uspostavlja detaljni program za praćenje ishoda, rezultata i učinaka Direktive. U programu praćenja utvrđuju se sredstva i vremenski razmaci za prikupljanje potrebnih podataka i drugih dokaza. Navode se mjere koje će Komisija i države članice poduzeti pri prikupljanju, razmjeni i analizi podataka i drugih dokaza.
2. Države članice osiguravaju uspostavu sustava za bilježenje, izradu i dostavljanje *anonimiziranih* statističkih podataka o fazama prijavljivanja, istrage i pravosudnog postupka u vezi s kaznenim djelima iz članaka od 3. do 8.
3. Statistički podaci iz stavka 2. obuhvaćaju barem *postojeće podatke o* broju kaznenih djela iz članaka od 3. do 8. *koja su zabilježile* države članice *i* broj osoba koje su kazneno gonjene i osuđene za kaznena djela iz članaka od 3. do 7.■

4. Države članice Komisiji svake godine dostavljaju podatke prikupljene na temelju stavaka 1., 2. i 3. Komisija osigurava da se konsolidirani pregled tih statističkih izvješća svake godine objavi i preda nadležnim specijaliziranim agencijama i tijelima Unije.

Članak 19.

Zamjena Okvirne odluke 2001/413/PUP

Okvirna odluka 2001/413/PUP zamjenjuje se u odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva, ne dovodeći u pitanje obveze tih država članica u pogledu roka za prenošenje navedene Okvirne odluke u nacionalno pravo.

U odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva, upućivanja na Okvirnu odluku 2001/413/PUP smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu.

Članak 20.

Prenošenje

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom najkasnije do ... [24 mjeseca nakon stupanja na snagu ove Direktive]. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst mjera koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 21.

Evaluacija i izvješćivanje

1. Komisija do ... [48 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Direktive] Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće u kojem se procjenjuje u kojoj su mjeri države članice poduzele potrebne mjere za usklađivanje s ovom Direktivom. Države članice Komisiji pružaju sve potrebne informacije za pripremu tog izvješća.
2. Komisija do ... [84 mjeseca nakon stupanja na snagu ove Direktive] provodi evaluaciju učinka ove Direktive na borbu protiv prijevara i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja, *kao i na temeljna prava*, te podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću. *Države članice Komisiji pružaju sve potrebne informacije za pripremu tog izvješća.*
3. *U kontekstu evaluacije iz stavka 2. ovog članka Komisija izvješćuje i o nužnosti, izvedivosti i učinkovitosti uspostave nacionalnih sigurnih internetskih sustava kako bi se žrtvama pomoglo u prijavljivanju svih kaznenih djela iz članaka od 3. do 8. te uvođenja standardiziranog predloška za prijavljivanje na razini Unije da služi kao temelj za države članice.*

Članak 22.
Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u

Za Europski parlament

Za Vijeće

Predsjednik

Predsjednik
